

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΤΡΑΤΗ

Ἡ τελευταία ἀνακάλυψις τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ὠργανωμένη ἀνθρωπότης εἰς τὰ πλαίσια τῆς διακρατικῆς κοινότητος ἐμμόνως ἐπὶ αἰῶνας ἠρνεῖτο νὰ ἀναγνώρισῃ τὸ ἄτομον, ὡς ὑποκείμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

Ἡ νομικὴ προσωπικότης τῆς Πολιτείας ἐκάλυπτε καὶ ἐξηφάνιζε τὸ ἄτομον ὡς καὶ τὰς διαφόρους ομάδας, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον εἰς τοὺς κόλπους ἐκάστου κράτους. Ἡ διεθνὴς ἔννομος τάξις ἀνεγνώριζε τὴν κοινωνίαν τῶν κρατῶν ὡς αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης νὰ ἀποτανθῇ εἰς τὸ ἄτομον, ἐθεώρει τοῦτο ὡς ἀντικείμενον καὶ ὄχι ὡς ὑποκείμενον τοῦ δικαίου αὐτῆς. Ἡ μεσολάβησις τῆς Πολιτείας καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς ἦτο κατ' ἀρχὴν ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ ἄτομον τῶν διεθνῶν κανόνων καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς σχέσιν πρὸς τὴν διεθνή κοινωνίαν.

Ἱστορικοὶ λόγοι ἐξηγοῦν τὴν θέσιν ταύτην τοῦ ἀτόμου εἰς τὰ πλαίσια τῆς διακριτικῆς κοινότητος.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς διεθνοῦς κοινωνίας ὑπὸ τὴν σύγχρονον αὐτῆς μορφήν τοποθετεῖται εἰς τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος, ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδημιουργήθησαν αἱ σύγχρονοι ἐθνικαὶ μονάδες, ἀνεξάρτητοι καὶ ἴσαι. Κατ' ἀντίδρασιν πρὸς τὴν φεουδαρχικὴν ἐποχὴν, τὰ Κράτη ἠκολούθησαν πολιτικὴν πλήρους αὐτοτελείας, στηριζόμενα εἰς τὸ δόγμα τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν.

Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἀπολύτου μοναρχίας καὶ ἡ σύγκυσις μεταξὺ τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ προσώπου τοῦ μονάρχου ἐθεμελίωσαν τὸ δόγμα τῆς κυριαρχίας τόσο ἐν τὴν ἐσωτερικῇ, ὅσον καὶ εἰς τὴν διεθνή ἔννομον τάξιν.

Ἐνώπιον τῆς κρατικῆς παντοδυναμίας τὸ ἄτομον καὶ αἱ ομάδες δὲν ἦτο νοητὸν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτι οἱ κανόνες τῶν διακρατικῶν σχέσεων περιωρίζοντο εἰς στοιχειώδεις κανόνας κοινωνικῶν σχέσεων, τῶν ὁποίων ἐξ ἄλλου μέχρι τινὸς ἠμφισβητεῖτο ὁ νομικὸς χαρακτήρ. Ἐξ αὐτοῦ προέκυψεν ἡ σύγκυσις μεταξὺ διεθνῶν κανόνων καὶ κανόνων διεθνοῦς ἀβροφροσύνης.

Τὸ νομικὸν τοῦτο καθεστῶς ἀντεκατόπτριζε τὴν εἰκόνα τοῦ ὑποβάθρου τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως τῆς ἐποχῆς. Ἡ σημασία τῆς γῆς, ὡς συντελεστοῦ τῆς οἰκονομίας, ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν μεταξὺ κρατῶν ἐμπορικῶν σχέσεων καὶ ἡ περιορισμένη οἰκονομικὴ δρᾶσις τοῦ ἀτόμου εἰς τὰ ἔθνικα πλαίσια, λόγῳ μὴ ἐξελίξεως τῆς τεχνικῆς, ἐπέτρεψαν τὴν διατήρησιν ἐπὶ πολὺ τοῦ καθεστῶτος τούτου.

Ἡ ἰδέα τοῦ ἀτόμου, ὡς ὑποκειμένου τοῦ διεθνοῦς δικαίου, δηλαδὴ ὡς φορέως ὑποκειμενικῶν δικαιωμάτων ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τῆς διεθνοῦς ἐννόμου τάξεως, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐμφανισθῇ παρὰ μόνον ἀφοῦ τὰ δικαιώματα ταῦτα, φυσικὰ δικαιώματα κληθέντα, ἀνεγνωρίζοντο τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐννόμου τάξεως. Ἡ θέσις τοῦ ἀτόμου διεθνῶς εἶναι, προέκτασις τῆς θέσεώς του εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κοινωνίαν.

Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ἀτόμου, ὡς ἀνεξαρτήτου οἰκονομικῆς μονάδος καὶ ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας ὡς ἀποτέλεσμα ἐλευθέρως συνεργασίας ἀτομικῶν οἰκονομικῶν μονάδων, ὑπῆρξαν ἡ προϋπόθεσις τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ πολίτου ἔναντι τοῦ κράτους.

Ἡ ὑπὸ τῶν Στωικῶν τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀναγνωρισθεῖσα αὕτη ἀντίληψις, ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐλευθέρως ἀτομιστικῆς οἰκονομίας—τύπου ἀρχαίου καπιταλισμοῦ—καὶ κληροδοτηθεῖσα εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐλευθέρως ἀτομιστικῆς οἰκονομίας τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας—ἀρχαῖος Ῥωμαϊκὸς καπιταλισμὸς—ἐξεφυλίσθη καὶ ἀπενεκρώθη μὲ τὴν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων κατάλυσιν τοῦ ἀρχαίου Δυτικοῦ κόσμου καὶ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν μεσαιωνικὸν φεουδαρχισμόν.

Ὁ φεουδαρχισμὸς σύστημα «*terrien et militaire*» ἐξήλειψε τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀτομικῶν δικαίων. Ὁ Μονάρχης ἐπεβλήθη καὶ ἀνεγνωρίζετο ἰδιοκτῆτης τῆς γῆς τὴν ὅποιαν, κατὰ παράκλησιν, παρεχόμεναι πρὸς καλλιέργειαν εἰς τοὺς δουλοπαροίκους καὶ ὑποτελεῖς αὐτοῦ. Ἡ μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Βαρβάρων (Γερμανῶν) καταστροφή τῶν πόλεων καὶ ἡ μεταφορὰ ὅλης τῆς ζωῆς εἰς τὴν ὑπαιθρον, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν νέας οἰκονομίας, στηριζομένης ὄχι πλέον εἰς τὴν συνεργασίαν οἰκονομικῶν μονάδων, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδιοπαραγωγὴν, τῆς παραγωγῆς διαρθρωμένης εἰς τὸν κύκλον τῶν πύργων τῶν εὐγενῶν καὶ εἰς τὰς καλύβας τῶν δουλοπαροίκων, ὥστε αἱ ἀνάγκαι αὐτῶν νὰ ἱκανοποιοῦνται διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν παραγωγῆς.

Παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις συναντῶνται καὶ περικλείονται ἐντὸς τῆς αὐτῆς οἰκονομικῆς μονάδος.

Ἡ ἀπὸ τοῦ 12ου καὶ 13ου αἰῶνος ἀναγέννησις τοῦ ἐμπορίου καὶ ἐπανάνθησις τῶν πόλεων, μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς συντεχνιακῆς βιοτεχνίας, ἡ γνωριμία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μὲ τὴν ἐλευθέρως ἐμπορικὴν οἰκονομίαν τοῦ Βυζαντίου (σταυροφορίαι) καὶ τῶν Ἀράβων (διὰ τῆς Ἰσπανίας) ἐδημιούργησαν βαθμιαίως πάλιν τὴν, ἐπὶ τῆς συνεργασίας καὶ ἀλληλοεξαρτήσεως τῶν παραγωγῶν διαφόρων ἀγαθῶν, οἰκονομικὴν κοινωνίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἰδέα τῆς ἀνεξαρτήτου οἰκονομικῆς ἀτομικῆς δράσεως καὶ ἡ σημασία τῆς οἰκονομικῆς προσωπικότητος ὡς κοινωνικοῦ παράγοντος προήχθησαν ἀποτελεσματικῶς.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Νέου Κόσμου, ἡ ὁποία ἠύξησε τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔμπορίου καὶ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην μεγαλυτέρου καταμερισμοῦ τῶν ἔργων καὶ τὴν ἀνάγκην μεγαλυτέρας ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, μαζὶ μὲ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ τῆς ἀρχαίας πνευματικῆς κληρονομίας, ἐδημιούργησαν καὶ προώθησαν τὴν ἰδέαν τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τοῦ δικαίου τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἐκαλλιιεργεῖτο ἐντὸς τοῦ μερκαντλιστικοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἔκλεινε μὲν τὰ σύνορά του εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ξένων ἀγαθῶν, ἐπεζήτει ὅμως αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν— καὶ προήγετο, διότι ἠυξάνετο ὁ ἔμπορικο-βιοτεχνικός κόσμος. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ κήρυγμα τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων (ἐλευθερία, ἰσότης, ἰδιοκτησία) εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ ἀνατέλλοντος ἀστικοῦ κόσμου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπεβλήθη διὰ τοῦ ἐκφραστοῦ του, δηλαδὴ διὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Αἱ ἐφευρέσεις τοῦ 18ου αἰῶνος (βιομηχανικὴ ἐπανάστασις) ἠύξησαν τὸν ἔμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν ἀνταγωνισμὸν καὶ ἐτόνωσαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον περιώριζαν συντεχνιακαὶ μορφαὶ οἰκονομίας καὶ φεουδαρχικοὶ θεσμοί.

Ἡ συνεχῶς αὔξανόμενη πρωτοβουλία τοῦ ἀτόμου πέραν τῶν ἔθνικῶν συνόρων καὶ ὑπεράνω αὐτῶν, προβάλλει καὶ ἐπιβάλλει τοῦτο ὡς ὑπολογισμὸν οἰκονομικὸν παράγοντα εἰς τὰ πλαίσια τῆς διακρατικῆς κοινότητος καὶ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μεταβάλλει τὸ ἄτομον εἰς ὑποκείμενον καὶ πηγὴν γενεσιουργῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις προβάλλει τὸ ἄτομον εἰς τὸ διεθνὲς προσκῆνιον καὶ συγχρόνως διακηρύσσει διὰ τὰς Ἐθνικὰς ομάδας τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως αὐτῶν.

Ὑπὸ τὴν πεισιν τῶν νέων συνθηκῶν οἱ κανόνες τοῦ διακρατικοῦ δικαίου πολλαπλασιάζονται, ἐνῶ συγχρόνως καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως παραμείνῃ σεβαστὴ ἡ ἀρχὴ τῆς κυριαρχίας. Ὁ συμβιβασμὸς ἐξασφαλίζεται διὰ τῆς ἀποδοχῆς διαφόρων θεωριῶν καὶ πρακτικῶν μεθόδων, ἐξασφαλιζουσῶν διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ἓνα *modus vivendi*.

Καθ' ὅλην τὴν περίοδον τὴν ὁποίαν ἐβασίλευεν ἡ ἀναρχία εἰς τὰς μεταξὺ τῶν κρατῶν σχέσεις, τὸ πρόβλημα τῆς κυριαρχίας ἐνεφανίζετο ὡς θέμα ἀπασχολοῦν τοὺς νομομαθεῖς καὶ ἐνίοτε τοὺς πολιτικούς, ὁσάκις, εἰς τὰς συγκεκριμένας περιπτώσεις ἢ βίαι ἐπενέβαινε διὰ νὰ ρυθμισθῇ τὰς κρατικὰς διαφορὰς καὶ διενέξεις.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ διεθνὴς κοινωνία εἰσηλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ὀργανώσεως, τὸ ἴδιον πρόβλημα μετέβαλλε μορφήν καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν πρᾶξιν κατὰ τρόπον χηρῶντα ἀμέσου ἀντιμετωπίσεως.

Ἡ συνύπαρξις πλειόνων κρατῶν ἀνεξαρτήτων καὶ ἴσων εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, ἡ δρᾶσις τοῦ ἀτόμου ὑπεράνω καὶ διὰ μέσου τῶν

έθνικῶν συνόρων, ἢ ἀνταλλαγὴ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἰδεῶν, αἱ διάφοροι ἐφευρέσεις διεθνoῦς σημασίας, πάντα ταῦτα ὑπεχρέωσαν τὸ θετικὸν δίκαιον νὰ δεχθῆ ἄλλεπαλλήλους περιορισμοὺς τῆς κρατικῆς κυριαρχίας, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐμορφοποιoῦσε τοὺς κανόνες αὐτοῦ.

Τὴν ἴδιαν ἐποχὴν ἡ διεθνῆς ἔννομος τάξις ἤρχισε συγχρόνως νὰ στρέφεται πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Πολλοὶ κανόνες ἔθεσπίσθησαν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ δραστηριότητος τόσον κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης, ὅσον καὶ τοῦ πολέμου. Ὁ ἄνθρωπος ἐμμέσως ἀρχίζει ν' ἀντλή δικαιώματα ἀπὸ τὴν διεθνῆ ἔννομον τάξιν, ἢ ὅποια κατ' ἐξάφρσιν ἀπευθύνεται καὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ἄτομον, ὅσῳκις ἡ κρατικὴ ἐπέμβασις καθίσταται νομικῶς ἀδύνατος ἢ πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος (π. χ. ἡ προστασία τῶν ἀπατρίδων).

Κατὰ τὴν μεταβατικὴν ταύτην περίοδον ἀρχίζει ἡ ὀργάνωσις τῆς διεθνoῦς κοινότητος.

Ἡ κοινωνία τῶν κρατῶν ἐξελλοσσοτο. Ἐπαυσε νὰ διατηρῆ τὴν αὐστηρὰν διακρατικὴν αὐτῆς μορφήν, μετεβλήθη εἰς διεθνῆ, χωρὶς ὅμως νὰ προσλάβῃ ἀκόμη οἰκουμενικὸν χαρακτῆρα.

I

Κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ὀργανωμένης πλέον διακρατικῆς κοινότητος εἰς τὰ πλαίσια τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἐμφανίζεται ἡ προστασία ὀρισμένης κατηγορίας ἀνθρώπων, εἰδικῶς δὲ ἡ τῶν μειονοτήτων καὶ τῶν ἐργαζομένων.

1. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν διεθνῶν σχέσεων συναντῶνται περιπτώσεις ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν κρατῶν διὰ λόγους «ἀνθρωπιστικούς», ὡς λ.χ. ὑπὲρ τῶν μειονοτήτων τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἀργότερον ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων τῆς ἐθνικο-σοσιαλιστικῆς Γερμανίας. Ἐπίσης διάφοροι συνθήκαι ἐθέσπισαν, συμβατικῆς φύσεως, προστασίαν ὑπὲρ ὀρισμένων μειονοτήτων, π.χ. ἡ συνθήκη εἰρήνης τοῦ Osnabrück τοῦ 1648, τὸ πρωτόκολλον τῆς Βιέννης τοῦ 1815, ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου τοῦ 1878 κλπ. Αἱ περιπτώσεις ὅμως αὗται δὲν ἠδύναντο νὰ θεμελιώσουν κανόνα ἐθιμικοῦ δικαίου περὶ διεθνoῦς προστασίας τῶν μειονοτήτων.

Ἀντιθέτως αἱ συνθήκαι εἰρήνης μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὸ σύμφωνον τῆς Κ.Τ.Ε. ἐνεκαίνισαν εἰδικὸν σύστημα προστασίας ὄχι ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν μειονοτήτων, ἀλλὰ ὑπὲρ ἐκείνων αἱ ὅποια εὐρίσκονται εἰς κράτη, τὰ ὅποια ἐδεσμεύοντο ἀπὸ συμβατικὰς τινὰς ὑποχρεώσεις. Τὸ Συμβούλιον τῆς Κ.Τ.Ε. καθορίζεται ὡς τὸ ἀρμόδιον ὄργανον, συνεπικουρούμενον ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, τὴν ὅποιαν τὸ ἴδιον ὄριζε.

Πᾶν πρόσωπον, φυσικὸν ἢ νομικὸν, ὡς καὶ πᾶσα ὁμάς, ἠδύνατο νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Γραμματείαν διὰ πᾶσαν παράβασιν τῶν κανόνων προστασίας τῶν μειονοτήτων, τὸ δὲ Συμβούλιον ἐπελαμβάνετο τῆς ἐρεύνης εἴτε κατόπιν αἰτήσεως ἐνὸς ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ, εἴτε ἐκ μέρους οἰουδήποτε κράτους, ἐφόσον ἐκ τῆς παραβιάσεως ἐκινδύνευον αἱ εἰρηνικαὶ σχέ-

σεις μεταξύ των κρατών· μελών. Ούτω, ή διαφορά μεταξύ κράτους και μειονότητας έλυετο, ή υπό της τριμελούς Έπιτροπής, ή υπό του Συμβουλίου της Κ.Τ.Ε., ή κατόπιν προσφυγής ένώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, έφόσον έπρόκειτο περί διαφοράς νομικής φύσεως.

Τό ειδικόν καθεστώς των μειονοτήτων, θεωρηθέν ως θέμα «διεθνούς δημοσίας τάξεως» απέβλεπεν εις την προστασίαν ενός Standard minimum των μειονοτήτων, τό όποιον τό Διεθνές Δίκαιον άναγνωρίζει εις τούς ξένους ύπηκόους.

2. Έκ παραλλήλου ή συνθήκη των Βερσαλλιών διεκήρυξεν, ότι διά νά διατηρηθί ή διεθνής μεταξύ των Έθνών ειρήνη, δέον νά ύπάρξη περισσότερα δικαιουσύνη εις τās σχέσεις της παραγωγής και έργασίας και διά τοϋτο προέβη εις την ίδρυσιν της Διεθνούς Όργανώσεως της Έργασίας και του Διεθνούς Γραφείου Έργασίας, του όποιου σκοπός είναι ή βελτίωσις της κοινωνικής και οικονομικής καταστάσεως των εργαζομένων, ή άνοδος του βιοτικού αυτών έπίπέδου και ή σύγχρονος κατά τό δυνατόν έξομοίωσις της θέσεως αυτών εις όλα τά κράτη.

Πρός τόν σκοπόν τοϋτον ιδρύθη ειδική όργανωσις περιλαμβάνουσα δύο βασικά όργανα, των όποιων ή σύνθεσις παρουσιάζει ιδιαίτεραν πρώτοτυπίαν, έφόσον τό άνώτερον και καθοδηγητικόν όργανον αποτελείται κατά τό ήμισυ από άντιπροσώπους των κυβερνήσεων και τό έτερον ήμισυ από άντιπροσώπους των εργοδοτών και των εργατών κατ' ίσομοιρίαν. Έπί πλέον ειδική διαδικασία έρεύνης προβλέπεται διά την τήρησιν των διατάξεων περί προστασίας της έργασίας, ως και διά την έφαρμογήν κυρώσεων οικονομικής φύσεως έναντίον του παραβιάζοντος τās αναληφθείσας ύποχρεώσεις. Έπίσης δικαίωμα καταγγελίας άναγνωρίζεται εις τās έπαγγελματικάς όργανώσεις. Τέλος, εις τά πλαίσια της Διεθνούς Όργανώσεως της Έργασίας διά πρώτην φοράν αντιμετωπίζεται τρόπος ειδικής νομοθετήσεως επί εργατικών ζητημάτων, καθίστανται ύποκειμενα του Διεθνούς Δικαίου νομικά πρόσωπα, Δημοσίου και Νομικού Δικαίου.

Η μέχρι σήμερα δράσις του όλου όργανισμού, έπεκταθείσα και εις πλείστα θεμελιώδη ζητήματα γενικώς της παραγωγής, άποδεικνύει την συμβολήν αυτού εις την διατήρησιν της κοινωνικής ίσοροπίας άπαραιτήτου προϋθέσεως της διατηρήσεως μεταξύ των Έθνών ειρηνικής συμβιώσεως. Η Διακήρυξις των Δικαιωμάτων των Έργατών της Φιλαδελφείας του 1944 άποτελεί σήμερα τόν οδηγόν της δράσεως του Διεθνούς Γραφείου Έργασίας.

3. Η κατ' έξαιρεσίν διεθνής προστασία των ανθρώπων ή ώρισμένης κατηγορίας ανθρώπων, διά του Χάρτου του Ο.Η.Ε., μεταβάλλεται εις προστασίαν γενικήν του ανθρώπου, ως άνθρωπίνου όντος και άνευ διακρίσεων ή έξαιρέσεων.

Τό προοίμιον του Χάρτου διακηρύσσει την πίστιν των λαών εις τά θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, εις την αξιοπρέπειαν και την άξίαν αυτού, όρίζει δέ ως σκοπόν την προαγωγήν και τόν σεβασμόν προς «τά δικαιώματα του ανθρώπου και τās θεμελιώδεις έλευθερίας διά πάντας

άνευ διακρίσεως φυλής, φύλου, γλώσσης ή θρησκείας» (άρ. 1 παρ. 1). Επίσης προβλέπει ειδικήν προς τοῦτο ἀρμοδιότητα εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν καὶ εἰς τὸ Κοινωνικὸν καὶ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον.

Τὰ κράτη - μέλη ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως «κεχωρισμένως ἢ ὁμοῦ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ο.Η.Ε.» (άρ. 55) ἐνεργοῦν διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ. Εἷς δὲ ἐκ τῶν βασικῶν σκοπῶν εἶναι ἡ προστασία τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ ὁποία διὰ τοῦ Χάρτου, ἀναγνωρίζεται πλέον ὡς ζήτημα διεθνοῦς δημοσίας τάξεως, μετατοπιζομένης τῆς προστασίας αὐτῆς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον.

Πολλαὶ ἀντιρρήσεις ἠγέρθησαν ὡς πρὸς τὴν νομικὴν φύσιν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, ἰδίως: 1) ἐκ τῆς γενικότητος καὶ ἀοριστίας τῆς διατυπώσεως αὐτῶν, 2) ἐκ τῆς μὴ ἀπαριθμήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, 3) ἐκ τῆς ἐλλείψεως διαδικασίας καὶ κυρώσεων εἰδικῶς καθοριζομένων καὶ 4) ἐκ τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 7 τοῦ Χάρτου, τὸ ὁποῖον ρητῶς ἐξαιρεῖ ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ο.Η.Ε. τὰ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα ἐκαστοῦ κράτους ἀνήκοντα ζητήματα.

Ἡ μὴ ἀπαριθμησις καὶ ἀοριστία τῆς διατυπώσεως οὐδόλως μειώνει τὴν φύσιν ἐνὸς συμβατικοῦ κανόνος νομίμως ἐπικυρωθέντος καὶ ἰσχύοντος, ἡ δὲ ἔλλειψις εἰδικῶν κυρώσεων δὲν δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν νομικὴν ἰσχὴν ἐνὸς κανόνος, ἔτι δὲ περισσότερο, διότι ἐν προκειμένῳ ἡ μὴ τήρησις τῶν ἐκ τοῦ Χάρτου ὑποχρέωσεων συνεπάγεται δικαίωμα ἐπεμβάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, ἐφόσον διαπιστωθῇ ὅτι ἡ τυχὸν παραβίασις ἀποτελεῖ ἀπειλὴν κατὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν κρατῶν - μελῶν.

Τέλος ἡ προβολὴ τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ κράτους εἰς περὶ τῶν παραβιάσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων δὲν δύναται νὰ εὐσταθήσῃ, καθόσον πᾶν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀντικείμενον διεθνοῦς συμβάσεως παύει αὐτοδικαίως νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς πολιτείας, ἀνεξαρτήτως τῆς φύσεως αὐτοῦ.

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς διεθνοῦς προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ὑπὸ τοῦ Χάρτου ἀποτελεῖ μὲν νομικὴν ὑποχρέωσιν, πλὴν ὅμως ἐν τῇ πράξει ἡ τήρησις αὐτῆς προϋποθέτει συμπλήρωσιν τῶν ἤδη διατάξεων καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐρμηνεῖαν συνάδουσαν, πρὸς τὸ γενικὸν πνεῦμα τοῦ Χάρτου καὶ τὴν φύσιν τῶν σχέσεων διεθνοῦς δικαίου καὶ τῶν διαφόρων ἐσωτερικῶν ἐννόμων τάξεων.

Οὕτω, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Χάρτου καταργεῖ πάντα ἐσωτερικὸν νόμον ἀντίθετον πρὸς τὰς διεθνεῖς διατάξεις περὶ προστασίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐὰν πρὸς τοῦτο ὑπάρχῃ συνταγματικὸν κώλυμα, δημιουργεῖται ἡ ὑποχρέωσις συνταγματικῆς ἀναθεωρήσεως καὶ εὐθυγραμμίσεως τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως πρὸς τὴν διεθνήν ἐννομον τάξιν.

Ἡ παραβίασις τῶν ἀνωτέρω ὑποχρέωσεων συνεπάγεται τὴν διεθνήν εὐθύνην τῆς Πολιτείας καὶ τὸ δικαίωμα προσφυγῆς οἰουδήποτε μέλους τοῦ Ο.Η.Ε. ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, τὸ ὁποῖον «ἐνεργεῖ συμφῶνως πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν».

Ἡ διεθνὴς προστασία τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ἐπανάστασιν εἰς τὴν κλασσικὴν ἀντίληψιν περὶ σχέσεων ἀτόμου καὶ διεθνούς κοινωνίας, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πρῶτοι ἀναφερόμενοι κανόνες εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀτελεῖς, ἰδίως ἐξ ἀπόψεως ἀκριβείας, πληρότητος καὶ διαδικασίας ἐφαρμογῆς.

4. Ὁ Ο.Η.Ε., ἔχων ἐπίγνωσιν τῶν δυσχερειῶν τοῦ πρόβληματος, ἀνέθεσεν τὴν προώθησιν τοῦ ζητήματος τούτου εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν καὶ εἰς τὸ Κοινωνικὸν καὶ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, καθὼς καὶ εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν.

Ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῶν συντονισμένων προσπαθειῶν τῶν ἀνωτέρω ὀργάνων εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Διακήρυξις τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, ψηφισθεῖσα ἐν Παρισίοις τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1948 ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. Ἀποτελουμένη ἐκ 30 ἄρθρων ἡ Διακήρυξις αὕτη, διακηρύσσει τὴν πίστιν τῆς εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, πάσης φύσεως, καὶ εἰς τὴν νομικὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων του.

Εἰς τὴν διακήρυξιν, περιλαμβάνονται τέσσαρες κατηγορίαι δικαιωμάτων: α) Ἀτομικὰ δικαιώματα (ζωή, προσωπικὴ ἀσφάλεια, ἐλευθερία), β) οἰκογενειακὰ δικαιώματα (γάμου, τιμῆς καὶ μητρότητος), γ) πολιτικὰ δικαιώματα (ἐλευθερία σκέψεως, συνειδήσεως, δικαίωμα ἐκλέγειν καὶ εἰς τὴν ἰθαγένειαν) καὶ δ) οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ δικαιώματα (προστασία ἰδιοκτησίας, κοινωνικὴ ἀσφάλις, δικαίωμα ἐργασίας, ἀναπαύσεως καὶ παιδείας).

Ἡ λεπτομερὴς ἀπαρίθμησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν κοινωνικῶν λεγομένων δικαιωμάτων, προσδίδουν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Διακήρυξιν ἰδιαίτουσαν θέσιν εἰς τὴν ὅλην προσπάθειαν περὶ νομικῆς προστασίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ διεθνούς πεδίου, ἢ δὲ πανηγυρικὴ υἰοθέτησις τῆς Διακηρύξεως ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε., ἐνίσχυει τὸ κύρος καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν διατάξεων αὐτῆς.

Ὑπὸ πολλῶν ὑπεστηρίχθη ὅτι αἱ διατάξεις τῆς Διακηρύξεως στηριζόμεναι εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε., τῶν ὁποίων συνεπλήρωσαν καὶ ὠλοκλήρωσαν τὸ περιεχόμενον, ἐνέχουν ἀπόλυτον νομικὴν ἀξίαν.

Ἡ ἄποψις αὕτη δὲν εἶναι ἡ κρατοῦσα, καθόσον πᾶσα μεταβολὴ ἢ συμπλήρωσις τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. δέον νὰ γίνεταί διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου Χάρτου εἰδικῶς προβλεπομένης διαδικασίας περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Ἐπὶ πλέον ἡ Διακήρυξις ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἢ ὅποια στερεῖται νομοθετικῆς ἀρμοδιότητος, οὐδόλως δὲ ἐτηρήθη ἡ νόμιμος διαδικασία περὶ συνομολογήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν συμβατικῶν κανόνων. Τέλος παρὰ τὴν λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, οὐδεμία διαδικασία προβλέπεται ἢ εἰδικὸς τρόπος περὶ ἐφαρμογῆς καὶ προστασίας τῶν διατάξεων αὐτῆς.

Αἱ ἀνωτέρω διατυπώσεις οὐδόλως μειώνουν τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τῆς Διακηρύξεως, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἐνέχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν διὰ τὴν θε-

μελίσωιν τῶν κανόνων καὶ τὴν δημιουργίαν ἐνιαίας νομικῆς συνειδήσεως, ἵ ἰως εἰς τὰ πλαίσια τῆς διεθνούς κοινωνίας καὶ δὲν ἀποστεροῦν ταύτην πάσης νομικῆς ἀξίας.

Πράγματι, ἡ θεμελίωσις τῆς Διακηρύξεως στηρίζεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε., τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου, συνεπῶς αἱ διατάξεις τῆς Διακηρύξεως αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν συμπλήρωσιν ἢ ἐρμηνείαν τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ Χάρτου, ἐνέχουν ἀναμφισβήτητον νομικὴν ἀξίαν. Ἄλλὰ καὶ πέραν τούτου διὰ τῆς Διακηρύξεως, τὰ κράτη—μέλη ἀναλαμβάνουν κατ' ἀρχὴν τὴν νομικὴν ὑποχρέωσιν ὅπως διστυπώσουν εἰς συγκεκριμένους κανόνας δικαίου τὰς ἐν τῇ Διακηρύξει ἀρχάς, εἴτε διὰ τῆς συμβατικῆς διαδικασίας, εἴτε διὰ τῆς νομοθετικῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν δίκαιον. Ἐξ ἄλλου τὸ περιεχόμενον τῆς Διακηρύξεως περιλαμβάνει ἀρχάς ἐφαρμοζόμενας ἤδη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν περισσοτέρων κρατῶν, ἡ δὲ μετεμφύτευσις αὐτῶν εἰς τὴν διεθνή ἔννομον τάξιν προσδίδει εἰς αὐτάς τὴν νομικὴν φύσιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ ἐν τῇ ιδιότητι ταύτῃ δύνανται νὰ ἰσχύσουν ἐπικουρικῶς ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀντίθετος συμβατικὸς ἢ ἔθιμικὸς κανὼν.

Ἡ μέχρι σήμερον ἀκολουθηθεῖσα διεθνὴς τακτικὴ δικαιώνει τὴν ἀποφιν ταύτην διότι αἱ ἀρχαὶ τῆς διακηρύξεως ἀναφέρονται ἤδη εἰς Συντάγματα (Συρίαν, Λίβανον, Σαλβατῶρ καὶ ἄλλας Νοτιοαμερικανικὰς Δημοκρατίας κλπ.) εἰς ἐσωτερικοὺς νόμους, εἰς εἰδικὰς συνθήκας, γενικοῦ ἢ μερικωτέρου χαρακτήρος, ἐφαρμόζονται δὲ ὑπὸ τῆς διεθνούς νομολογίας ὠρισμένων ἐθνικῶν δικαστηρίων (π.χ. Αὐστρία, Ὁλλανδία, Ἡνωμένα Πολιτεῖαι).

5. Συνέπεια καὶ συνέχεια τῆς Οἰκουμενικῆς Διακυρύξεως εἶναι ἡ Εὐρωπαϊκὴ σύμβασις τῆς Ρώμης περὶ προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν τῆς 4ης Νοεμβρίου 1950, ὡς καὶ τὸ σχέδιον γενικῆς συμβάσεως, τὸ ὁποῖον, καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς, ὑποβάλλεται κατ' αὐτάς ὑπὸ ἔγκρισιν ἐνώπιον τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε. κατὰ τὴν παροῦσαν σύνοδον.

Ἡ Σύμβασις ὑπογραφεῖσα ὑπὸ δεκαπέντε κρατῶν - μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, περιλαμβάνει 66 ἄρθρα καὶ ἐτέθη ἤδη ἐν ἰσχύει, κυρωθεῖσα παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ Νόμου 2329 τῆς 18/3/1953.

Εἰς τὸ προῖμιον ἀφοῦ γίνεται μνεία τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως καὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως αἱ ἀρχαὶ οὗτῆς τύχουν ἐφαρμογῆς, διαπιστοῦται ἡ ἀλληλεγγύη τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἰς τὸ ζήτημα τῆς προστασίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον κοινὴ κληρονομία καὶ κοινὰ ἰδεώδη συνδέουν τοὺς λαοὺς αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀποφασίζεται ἡ διὰ συλλογικῆς ἐγγυήσεως διασφάλισις τῶν διακηρυχθεισῶν ἀρχῶν.

Τὸ κείμενον τῆς Συμβάσεως διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον περιλαμβάνονται τὰ προστατευόμενα δικαιώματα εἰς τὴν ζωὴν, τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν βασάνων, τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἀτόμου, τὸν σεβασμὸν τῆς ἰδιωτικῆς καὶ οἰκογενειακῆς ζωῆς, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι. Εἰς τὸ δεῦτερον τμῆμα προβλέπεται εἰδικὴ δια-

δικασία κυρωτικού χαρακτήρος, πάσα παράβασις συνεπάγεται προσφυγήν ενώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων, εἰς περίπτωσιν μὴ ἱκανοποιήσεως ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ προβλέπεται προσφυγή ἐνώπιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν ἀνάγκῃ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιλαμβάνεται πάσης ἀναφορᾶς φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, κράτους ἢ ὁμάδος κρατῶν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τοῦ κατ' ἀρχὴν παραδεκτοῦ (ἐξάντλησις ἐσωτερικῶν ἐνδίκων μέσων, συμβιβαστὸν πρὸς τὴν Σύμβασιν) καὶ μετὰ ταῦτα ἐρευνᾶται ἡ οὐσία πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξευρέσεως εἰρηνικῆς λύσεως. Ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας ἢ διαφορὰ φέρεται ἐνώπιον τῆς ἐξ Ὑπουργῶν Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης τῆς ὁποίας αἱ ἀποφάσεις εἶναι ὑποχρεωτικά. Ἐὰν τέλος ἀποτύχη ὁ εἰρηνικὸς διακανονισμὸς ἢ διαφορὰ παραπέμπεται κατόπιν αἰτήσεως ἐνὸς ἐκ τῶν συμβαλλομένων κρατῶν ἐνώπιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου, αἱ ἀποφάσεις τοῦ ὁποίου εἶναι ὑποχρεωτικά, τοῦ Συμβουλίου τῶν Ὑπουργῶν ἀναλαμβάνοντος τὴν φροντίδα τῆς ἐκτελέσεως.

Δέον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι, τὰ οἰκογενειακὰ δικαιώματα προστατεύονται λίαν περιορισμένως ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Διακήρυξιν καὶ τὰ κοινωνικά δικαιώματα οὐδὲν ἄνευ ἀναφέρονται, πλὴν ὅμως ἡ διατύπωσις τῶν προστατευομένων δικαιωμάτων ἔχει τὴν μορφήν κανόνων δικαίου συγκεκριμένου χαρακτήρος καὶ ἐπιδεκτικῶν ἐφαρμογῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον.

Ἀντιθέτως ἡ Σύμβασις παρουσιάζει σοβαρὰν πρόοδον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Διακήρυξιν διὰ τῆς προβλεπομένης διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς διαδικασίας κυρωτικοῦ χαρακτήρος. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔγκειται ἡ συμβολὴ τῆς ἐν λόγῳ Συμβάσεως εἰς τὸ θέμα τῆς προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις ὑπογράφεντος Πρωτοκόλλου τῆς 20 Μαρτίου 1952, τὸ ὁποῖον ἐπεξέτεινε τὴν προστασίαν εἰς τὰ δικαιώματα τῆς περιουσίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς προσφυγῆς εἰς ἐκλογὰς κατὰ τακτὰς περιόδους. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν ὑπογραφὴν διετύπωσε ρητὴν ἐπιφύλαξιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ δικαίωμα τῆς Παιδείας φράσιν : «φιλοσοφικαὶ δοξασαί», τὴν ἔννοιαν τῆς ὁποίας κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιφύλαξιν καλεῖται νὰ συμπληρώσῃ καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ ἡ ἑλληνικὴ ἔννομος τάξις.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον βῆμα, περιφερειακοῦ χαρακτήρος, διὰ τὴν ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς Διακήρυξεως.

Ἡ ἰδέα τῆς διεθνοῦς προστασίας τοῦ ἀνθρώπου διακηρυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ διατυπωθεῖσα εἰς τὸν Χάρτην τοῦ Ο.Η.Ε., ὡς θεμελιώδης προϋπόθεσις τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης, περιλαμβάνεται ἤδη καὶ εἰς τὰς διαφόρους περιφερειακὰς ὀργανώσεις, ἰδίως τῆς Παναμερικανικῆς Ἐνώσεως καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συμβουλίου, εἰς τὸ καταστατικὸν τοῦ ὁποίου ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι προϋπόθεσις εἰσδοχῆς ἐνὸς μέλους εἶναι ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων περὶ προστασίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ τήρησις τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. (Ἡ αὕτη βῆσις ἀναγνωρί-

ζεται εις την Δυτικήν "Ενωσιν, την Κοινότητα "Ανθρακος και έμμέσως εις τὸ "Ατλαντικὸν Σύμφωνον).

Παρά τὰς ἀτελείας καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ὡς πρὸς τὸν αὐστηρὸν νομικὸν χαρακτήρα αὐτῆς, ἡ Οἰκουμένηκὴ Διακήρυξις περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἀφύπνισε τὴν παγκόσμιον συνειδησιν, ἀποτελεῖ τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος δι' ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ τὸν φωτεινὸν ὁδηγὸν τῶν δημοκρατικῶν κυβερνήσεων.

II

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις παραλλήλως πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου εις τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον, διεκήρυξεν ὡς φυσικὴν συνέπειαν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δόγματος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, τὸ δίκαιωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν.

"Ἐκαστον ἔθνος, κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἔχει δίκαιωμα ν' ἀποτελῆ ἴδιον κράτος καὶ ἕκαστος λαὸς ἔχει τὸ φυσικὸν δίκαιωμα νὰ διαθέτῃ ἑαυτὸν κατὰ βούλησιν.

1. Ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν ἀποκηρυχθεῖσα καὶ καταδικασθεῖσα ὡς ἐπαναστατικὴ ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῆς Βιέννης (1815), ἐφαρμόζεται τὸ πρῶτον μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐκτοτε δὲ ἀγωνίζεται σκληρῶς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20ου αἰῶνος, σημειώνουσα σοβαρὰς ἐπιτυχίας μὲ τὴν ἐνοποίησιν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἰδίως τῆς Ἰταλίας, Γερμανίας καὶ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, μέχρι τοῦ Συνεδρίου τῶν Βερσαλλίων (1919), ὅποτε θριαμβεῦει καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν εἰρήνης.

Τὸ δίκαιωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν διήλθεν ἐκ τριῶν σταδίων. Τὸ πρῶτον, ἐνεφανίσθη ὡς ἀρχὴ, διεθνοῦς πολιτικῆς, στηριζομένη εις ἠθικὴν ἐπιταγὴν τῆς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν λαῶν. Ἐν συνεχείᾳ, μὲ τὴν ἀποδοχὴν τῆς διακηρύξεως τοῦ προέδρου Wilson, τὸ Συνέδριον τῶν Βερσαλλίων, ἀφοῦ διεμόρφωσε τὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης, βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως, ἀπεδέχθη ταύτην ὡς κανόνα ἐξαιρετικοῦ δικαίου, ἐφαρμοζομένου ὡς ἐξαιρετικῶς προεβλέπετο ὑπὸ τῶν συμβατικῶν διατάξεων. Ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοδιαθέσεως ἔτυχε πλειστάκις ἐφαρμογῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μεσοπολέμου διὰ τοῦ τεχνητοῦ μέσου τοῦ δημοψηφίσματος (Schleswig · Holstein, Ἄνω Σιλεσίας, Εὐρεν καὶ Malmedy, Σάρρην κ.λ.π.).

Ἡ πανηγυρικὴ ἀναγνώρισις τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῶν Βερσαλλίων καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς εις τὰς ὑπὸ τῶν συνθηκῶν προβλεπομένας περιπτώσεις, προεκάλεσε εὐρυτάτην συζήτησιν εις τὴν Ἐπιστήμην, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ ἀρχὴ αὕτη ἔπαυσε ν' ἀποτελῆ κανόνα ἐξαιρετικοῦ δικαίου καὶ μετετρέπητῃ εἰς ἐθιμικὸν κανόνα γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, διὰ τῆς ἀλλεπαλλήλου ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ κατὰ τρόπον ὁμοιόμορφον.

Παρά τὰ σοβαρὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀπόψεως ταύτης, ἡ ἐπιστήμη

κατά τὸ πλεῖστον παρέμεινε πιστὴ εἰς τὴν εἰδικὴν νομικὴν φύσιν τοῦ δικαίωματος τῆς αὐτοδιαθέσεως, ὡς κανὼνος ἐξαιρετικοῦ δικαίου καὶ μόνον εἰς ἀνωμάλους περιπτώσεις, προερχομένας συνεπεῖρα διεθνῶν συγκρούσεων ἢ ἐπαναστάσεων, ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν ἐκείνων ὄντοτήτων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν ὀριστικῶς συγκροτημένα.

Τὸ τρίτον, τέλος, στάδιον ἄρχεται διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει εἰδικὰς διατάξεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, μετατρέπων οὕτω τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπὸ κανόνα ἐξαιρετικοῦ δικαίου εἰς γενικὸν κανόνα, διεθνῶς ἀναγνωριζόμενον.

2. Τὸ ἄρθρον 1 ἐδ. 2 τοῦ Ο.Η.Ε., μεταξὺ τῶν σκοπῶν αὐτοῦ ἀναφέρει : «νὰ ἀναπτύσσωσι φιλικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, βασιζομένας εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν . . .», τὸ δὲ ἄρθρον 55 τὸν σεβασμὸν «τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος δικαιωμάτων καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν», θέτει ὡς προϋπόθεσιν τῶν εἰρηνικῶν καὶ φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν. Ἐπὶ πλεον διὰ τοῦ ἐπομένου ἄρθρου 56 «πάντα τὰ μέλη ὑπόσχονται ὅτι θὰ ἐνεργοῦν ἀπὸ κοινοῦ ἢ μεμονωμένως ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Ο.Η.Ε. διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τῶν ἐκτιθεμένων ἐν ἄρθρῳ 55».

Τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα ἀποδεχόμενα τὴν διακήρυξιν τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζεται «τὸ δικαίωμα ὅλων τῶν λαῶν νὰ ἐκλέγουν τὴν μορφήν τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν ὅποιον ἐπιθυμοῦν νὰ διαβιοῦν», θεσπίζουν ὡς κανόνα θεμελιώδη τῆς συγχρόνου ὀργανωμένης διεθνοῦς κοινωνίας τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνουν νὰ σέβωνται εἴτε μονομερῶς, εἴτε ἀπὸ κοινοῦ, καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ο.Η.Ε.

Πρὸς στιγμὴν ὑπεστηρίχθη ὅτι αἱ διατάξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοδιαθέσεως ἀποτελοῦν ἀπλῶς δῆλωσιν ἀρχῆς καὶ πίστεως πρὸς τὸ ἰδεώδες τοῦτο, χωρὶς τοῦτο ν' ἀποτελῇ νομικὴν δέσμευσιν τῶν συμβαλλομένων καὶ πολὺ ὀλιγώτερον συγκεκριμένον κανόνα δικαίου.

Εἶναι πράγματι δυσχερὲς νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι διατάξεις περιλαμβανομένη εἰς τὰ κύρια ἄρθρα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς βασικοὺς σκοποὺς καὶ ἐπιδιώξεις μιᾶς συνθήκης ἐχοῦσης, λόγῳ τῆς φύσεώς της, κατ' ἐξοχὴν νομικὸν χαρακτήρα, ἐνέχει ἀπλῶς νομικὸν χαρακτήρα, στερουμένη πάσης νομικῆς ἀξίας. Καὶ ἂν ἀκόμη πρὸς στιγμὴν γίνῃ δεκτὸν ὅτι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις διακηρῶσσουν ἀπλῶς ἀρχὴν, δεσμευτικοῦ χαρακτήρος, χωρὶς νὰ καθορίζουν συγκεκριμένον κανόνα, ἢ καλῆ πίστις, αἱ γενικαὶ ἐκ τοῦ Χάρτου προκύπτουσαι ὑποχρεώσεις καὶ εἰδικῶς ἐκ τοῦ ἄρθρου 56 τοιαῦται, ἐπιβάλλουσι τὴν συμπλήρωσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς διακηρυχθείσης ἀρχῆς.

Ἡ ἄποψις αὕτη ἐνισχύεται ἄφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων σχετικῶν διατάξεων τοῦ Χάρτου καὶ ἄφ' ἑτέρου ἐκ τῶν ἀποφάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς ὄλης μέχρι σήμερον ἀκολουθηθείσης διαδικασίας ἐνώπιον τῶν ὀργάνων, κυρίων καὶ μὴ, τοῦ Ο.Η.Ε.

3. Τὰ κεφάλαια XI καὶ XII τοῦ Χάρτου ἀσχολοῦνται τὸ μὲν πρῶτον

μέ τὸ καθεστῶς τῶν μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἐδαφῶν, τὸ δὲ δεῦτερον μέ τὴν νομικὴν κατάστασιν τῶν ἐδαφῶν ὑπὸ Κηδεμονίαν.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὰ ἀποικιακὰ ἐδάφη «τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ δὲν ἔχουν φθάσει εἰσέτι εἰς πλήρη βαθμὸν αὐτοδιοικήσεως» (ἄρθρον 73), συνεπῶς τοῦτο παραμένει ὡς σκοπὸς καὶ ὡς ὑποχρέωσις τῶν κρατῶν, «τὰ ὅποια ἔχουν ἢ ἀναλαμβάνουν τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως» ὁ Χάρτης ἀναγνωρίζει: α) «τὴν ἀρχὴν ὅτι τὰ συμφέροντα τῶν κατοίκων τῶν ἐδαφῶν τούτων εἶναι προέχοντα», β) τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀσκούντων τὴν ἐξουσίαν κρατῶν «ν' ἀναπτύσσουν τὴν αὐτοδιοίκησιν, νὰ λαμβάνουν δεόντως ὑπ' ὄψιν τοὺς πολιτικούς πόθους τῶν λαῶν καὶ νὰ τοὺς βοηθοῦν εἰς τὴν προοδευτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐλευθέρων πολιτικῶν θεσμῶν των», συμφῶνως πρὸς τὰς εἰδικὰς περιστάσεις ἐκάστου, καὶ γ) νὰ διαβιβάζουν εἰς τὸν Ο.Η.Ε. τακτικῶς στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλας πληροφορίας ἀναφερομένας εἰς τὰς κοινωνικὰς, οἰκονομικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς συνθήκας τῶν ἐδαφῶν, διὰ τὰ ὅποια ἕκαστον κράτος ἀντιστοίχως εἶναι ὑπεύθυνον.

Ὡς πρὸς τὰ ἐδάφη ὑπὸ διεθνή κηδεμονίαν, βάσει εἰδικῆς συμφωνίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα, τὴν ἔγκρισιν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ Ο.Η.Ε., βασικός σκοπὸς ἀναφέρεται (ἄρθρ. 76) «ἡ ὑποβοήθησις τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς προόδου τῶν λαῶν τῶν ὑπὸ κηδεμονίαν ἐδαφῶν καὶ ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις των πρὸς αὐτοδιάθεσιν ἢ ἀνεξαρτησίαν», συμφῶνως πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας ἐνὸς ἐκάστου «καὶ τοὺς ἐλευθέρως ἐκδηλωθέντας πόθους τῶν ἐνδιαφερομένων λαῶν». Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν ὁ Χάρτης, πλὴν τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, εἰς τὸ ὅποιον ἀναγνωρίζει ἀποφασιστικὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, προβλέπει εἰδικὸν ὄργανον τὸ Συμβούλιον Κηδεμονιῶν, τὸ ὅποιον βοηθεῖ τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἐξετάζει τὰς ἐκθέσεις, αἰτήσεις, καταγγελίας καὶ προβαίνει εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν λόγῳ διατάξεων, συστάσεις ἢ καὶ περιοδικὰς ἐπισκέψεις εἰς τὰ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐδάφη.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προκύπτει σαφῶς ὅτι, διὰ μὲν τὰ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐδάφη σκοπὸς παραμένει «ἡ αὐτοδιοίκησις ἢ ἡ ἀνεξαρτησία» συμφῶνως πρὸς τοὺς πόθους τῶν ἐνδιαφερομένων λαῶν, ἐλευθέρως ἐκδηλωθέντας, διὰ δὲ τὰ ἀποικιακὰ ἐδάφη — τὰ ὅποια μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Χάρτου εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐξουσίαν τῶν ἀποικιακῶν κρατῶν — τὰ κράτη ταῦτα ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὀδηγήσουν τοὺς λαοὺς αὐτῶν εἰς βαθμὸν πλήρους αὐτοδιοικήσεως, νὰ σέβωνται τοὺς πολιτικούς αὐτῶν πόθους, νὰ βοηθοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐλευθέρων πολιτικῶν θεσμῶν καὶ τέλος ν' ἀναφέρωνται τακτικῶς εἰς τὸν Ο.Η.Ε., διὰ τὰς ἐπικρατούσας συνθήκας ἢ ἐξελίξεις. Ἡ τελευταία αὕτη διάταξις καὶ μόνη καταργεῖ τὴν μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Ο.Η.Ε. κρατοῦσαν ἀρχὴν καὶ πρακτικὴν περὶ τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ἀσκούντος τὴν ἐξουσίαν κράτους ἐπὶ τοῦ ἀποικιακοῦ ἐδάφους.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἐδαφῶν δηλαδὴ τῶν ἀποικιῶν, δὲν ἀναφέρεται εἰδικῶς καὶ ρητῶς τὸ δικαίωμα

της αυτοδιαθέσεως, όπως συναντάται εις τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον καθορίζει τὸ νομικὸν καθεστὼς τῶν ὑπὸ διεθνή κηδεμονίαν ἑδαφῶν. Πλὴν ὅμως, τὸ ὅλον πνεῦμα τοῦ Χάρτου καὶ τοῦ εἰδικοῦ τούτου κεφαλαίου, ὡς καὶ αἱ λογικαὶ συνέπειαι τῶν ἀναφερομένων ἀρχῶν καὶ δικαιωμάτων, — ὡς ἡ πλήρης αὐτοδιοίκησης, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν, ὁ προέχων χαρακτήρ τῶν συμφερόντων τῶν κατοίκων, ἡ ἀναγνώρισις τῶν πολιτικῶν πόθων τῶν λαῶν — πάντα ταῦτα εἰλικρινῶς ἀναγνωρίζόμενα καὶ πιστῶς ἐφαρμοζόμενα ὁδηγοῦν εἰς τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως, ὑπὸ τὴν μόνην προϋπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως πολιτικῆς ὠριμότητος καὶ διαμορφωμένης ἐθνικῆς συνειδήσεως.

Διότι τί θὰ συμβῆῖ εἰς περίπτωσιν λειτουργίας ἐλευθέρων πολιτικῶν θεσμῶν καὶ πλήρους αὐτοδιοικήσεως, ἐὰν ἐκφρασθῆ ἐλευθέρως καὶ δεόντως ὁ πόθος τοῦ ἐνδιαφερομένου λαοῦ πρὸς πλήρη ἀνεξαρτησίαν;

Ἦδη, ὁ μόνος διακανονισμὸς ὑπὸ τοῦ Χάρτου τοῦ ἀποικιακοῦ καθεστώτος προσδίδει εἰς αὐτὸ διεθνή χαρακτηῖρα, καὶ καταλύει τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἀσκούντων τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἑδαφῶν τούτων κρατῶν.

Ἐποστηρίζεται μάλιστα ὅτι ἡ ἐξουσία παραμένει πάντοτε εἰς τοὺς λαοὺς τῶν μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἑδαφῶν καὶ ἀσκεῖται μόνον προσωρινῶς ὑπὸ τοῦ ἀποικιακοῦ κράτους, μέχρις ὅτου ὁ ἐνδιαφερόμενος λαὸς φθάσῃ εἰς τὴν ἀπαιτουμένην ἐξέλιξιν καὶ ὠριμότητα διὰ νὰ αὐτοκυβερνηθῆ. Ἡ κατάκτησις ἑνὸς λαοῦ δὲν δημιουργεῖ παρά μόνον ἕν δικαίωμα, τὸ δικαίωμα τοῦ κατακτηθέντος λαοῦ νὰ ἐλευθερωθῆ τῆς ξένης κυριαρχίας.

4. Ἡ μέχρι σήμερον πρακτικὴ τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ Ο.Η.Ε. θεμελιοῖ τὴν ἀνωτέρω ἄποψιν, εὐθυγραμμιζομένην μὲ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ Χάρτου.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1952 καλεῖ τὰ κράτη - μέλη νὰ σεβασθοῦν τὸ δικαίωμα ὄλων τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν εἰς τὴν αὐτοδιάθεσιν, νὰ ἀναγνωρίσουν τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ νὰ προβοῦν εἰς ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἐνεργείας διὰ νὰ ἐφαρμοσθῆ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῶν μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἑδαφῶν, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των. Ἐπίσης ἡ Γενικὴ Συνέλευσις συνιστᾷ εἰς τὰ κράτη - μέλη νὰ διευκολύνουν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χάρτου, διὰ τῆς ἐλευθέρως ἐκδηλώσεως τῆς θελήσεως τῶν ἐνδιαφερομένων λαῶν, εἴτε διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς δημοψήφισμα, εἴτε εἰς οἰονδήποτε ἄλλο δημοκρατικὸν μέσον ἀναγνωρίζομενον ὡς τοιοῦτον καὶ διὰ τοῦ ὁποῦ ὁ θὰ ἐκδηλοῦται ἡ βούλησις τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς 27ης Νοεμβρίου 1953 διακηρύσσει ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἴτε εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἀνεξαρτήτου κράτους, εἴτε εἰς τὴν ἕνωσιν μετ' ἄλλου κράτους, ἀφοῦ βεβαίως τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τοῦ ἐνδιαφερομένου λαοῦ, ἐλευθέρως ἐκδηλωθεῖσα.

Ἡ τελευταία ἐνίσχυσις τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως προέρχεται, κατόπιν ἐντολῆς τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε., ἐκ τοῦ ἔργου τῆς Γ' Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀνέλαβε τὴν ἐντολὴν τοῦ καταρτισμοῦ σχεδίου συμβάσεως περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καταστοῦν νομικῶς ἀδιάβλητοι καὶ ἐφαρμάσιμοι εἰς τὴν πράξιν αἱ διατάξεις τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἐν συσχετισμῷ μὲ τὰς ἐργασίας τοῦ Κοινωνικοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ προστασίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπίπονοι καὶ μακρὰ ἐσζητήσεις προηγήθησαν τῆς ἀποδοχῆς εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ σχεδίου - συμβάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, καὶ τοῦτο διότι πεισμόνως ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῆς μειοψηφίας ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως εἶναι ἄσχετον πρὸς τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα.

Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἰδίας θεμελιώσεως, ἔχουν κοινὴν ἀφετηρίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν. Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως ἀποτελεῖ προῦπόθεσιν τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου, τόσον ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῶν.

Ἀμφότερα τὰ δικαιώματα ταῦτα ἔλκουν τὴν καταγωγὴν τῶν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἥτοι τῆς διακυβερνήσεως τῶν λαῶν μὲ τὴν θέλησιν καὶ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν.

Ἡ διαφορά ὅθεν μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως εἶναι ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον, ἢ προϋπόθεσις ὅλων τῶν ἄλλων καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ περιλαμβάνονται ὅλα τὰ ἄλλα ὁμοῦ.

Ἡ δευτέρα προβληθεῖσα ἀντίρρησις κατὰ τῆς διατυπώσεως τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως εἰς τὸ ὑπὸ κατάρτισιν σχέδιον — σύμβασιν ἐστηρίχθη εἰς τὸ ἐπιχείρημα ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι ὁμαδικὸν δικαίωμα καὶ ὄχι ἀτομικόν, καὶ συνεπῶς δὲν ἔχει θέσιν εἰς τὴν ὑπὸ μελέτην σύμβασιν.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον κοινωνικόν καὶ τὸ δίκαιον εἶναι κοινωνικόν προϊόν. Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, εἴτε ἀτομικά εἴτε ὁμαδικά, εἶναι πάντοτε κοινωνικά. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως φαίνεται ὅτι ἀφορᾷ τὸ σύνολον ὀρισμένης κοινωνίας καὶ ὄχι τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἄποψις αὕτη δὲν εὐσταθεῖ, διότι ἡ ἄσκησις παντὸς ὁμαδικοῦ δικαιώματος περιέρχεται ἐν τέλει εἰς τὸ ἄτομον. Ἡ ἀναγνώρισις εἰς ὀρισμένην ἐθνικὴν κοινότητα τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς, ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν εἰς ἕκαστον πολίτην τοῦ δικαιώματος νὰ ψηφίσῃ προσωπικῶς τὴν Κυβέρνησιν τῆς ἀρεσκείας του. Τὰ δικαιώματα τοῦ συνέρχεσθαι, τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ τοῦ συνδικαλισμοῦ, μήπως εἰς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν δὲν εἶναι ὁμαδικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ὁμως εἰς τὴν πράξιν μεταβάλλονται εἰς ἀτομικά; Ἐπίσης αὐτοδιάθεσις σημαίνει τὸ δικαίωμα ἐκάστου ἀνθρώπου νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ νὰ ζῆ εἰς τὴν ἐθνικὴν κοινότητα εἰς τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται

ὅτι ἀνήκει καὶ εἰς τὰ πολιτειακὰ πλαίσια τῆς προσωπικῆς του προτιμήσεως.

Τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν γράφονται αἱ παρούσαι γραμμαί, ἀνακοινοῦνται ὅτι εἰς τὴν Κοινωνικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὑπεβλήθη πρὸς ψήφισιν τὸ ἑξῆς κείμενον: «1) Ὅλοι οἱ λαοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτουν ἑαυτοὺς. Δυνάμει τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ καθορίζουν ἐλευθέρως τὸ πολιτικὸν των καθεστῶς καὶ ἐξασφαλίζουν ἐλευθέρως τὴν οικονομικὴν, κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν των ἐξέλιξιν. 2) Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν των, οἱ λαοί, δύνανται νὰ διαθέσουν ἐλευθέρως τοὺς φυσικοὺς πόρους των, χωρὶς νὰ θίγωνται αἱ ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν ἐκ τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς συνεργασίας, βασιζομένης ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀμοιβαίου συμφέροντος καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει εἰς λαὸς δύναται νὰ στερηθῇ τῶν ἰδίων του πόρων πρὸς συντήρησιν. 3) Τὰ κράτη τὰ μετέχοντα τοῦ παρόντος συμφώνου, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπιφορτισμένα μετὰ τὴν διοίκησιν μὴ αὐτονόμων ἐδαφῶν καὶ μετὰ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐδάφη, ὀφείλουν νὰ συμβάλουν εἰς τὸ νὰ ἀσκήται εἰς τὰ ἐδάφη αὐτὰ τὸ δικαίωμα τῶν λαῶν νὰ διαθέτουν ἑαυτοὺς συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν».

Τὸ κείμενον τοῦτο υἱοθετηθὲν ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῆς εἰδικῆς συστάσεως Ἐπιτροπῆς, ἐκφράζει τὴν συνισταμένην τῶν κρατουσῶν ἀντιλήψεων τοῦ Ο.Η.Ε. ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἀνεξαρτήτως τῆς μελλοντικῆς αὐτοῦ τύχης ἐνώπιον τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως.

Διὰ τοῦ ἀνωτέρω σχεδίου 1) τίθεται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ἀνθρωπίνων ἐλευθεριῶν καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν. 2) Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀναγνωρίζεται ὑπὲρ τῶν λαῶν τόσοσιν τῶν μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἐδαφῶν, ὅσον καὶ τῶν ὑπὸ κηδεμονίαν διατελούντων. 3) Τὸ δικαίωμα τοῦτο συνεπάγεται τὴν ἐξουσίαν τῶν ὑπὸ κηδεμονίαν ἢ ἀποικιακὸν καθεστῶς λαῶν ἐπὶ τῶν φυσικῶν πόρων τοῦ ἐδάφους αὐτῶν. Ἐκαστος λαὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καθορίσῃ ἐλευθέρως τὸ πολιτικὸν, οἰκονομικόν, κοινωνικὸν καὶ πνευματικὸν καθεστῶς, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ὑπαχθῇ.

Ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας ἐνὸς λαοῦ ἔπαυσε νὰ ἔχη χαρακτῆρα ἀποκλειστικῶς πολιτικόν. Διὰ νὰ εἶναι πλήρης καὶ πραγματικὴ δεόν νὰ συμπληροῦνται μετὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνεξαρτησίαν. Τοῦτο δὲ δὲν ἐπιτυγχάνεται παρὰ καθ' ὃ μέρος ἕκαστος λαὸς κέρχεται ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πλοῦτος καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πόρων. Ὅπως εἰς τὰ σύγχρονα συντάγματα αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι συμπληροῦνται μετὰ τὰ «κοινωνικά» δικαιώματα, οὕτω καὶ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν συνεπάγεται καὶ τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πλοῦτος τοῦ ἐδάφους. Ἡ ἀναγνώρισις ὅθεν τῆς ἐλευθερίας ἐκάστου λαοῦ περιλαμβάνει συγχρόνως τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν χωρὶς τοῦτο βεβαίως νὰ σημαίη κατάργησιν παντὸς θεσμοῦ οἰκονομικῆς συνεργασίας ἢ ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν πηγῶν τῶν ὑποαναπτύκτων λαῶν, καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ ὅροι τῆς συνεργασίας θὰ ἔχουν ἐλευθέρως συμφωνηθῇ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων διατάξεων, ἀποφάσεων καὶ σχε-

δίων προκύπτει ότι η αρχή της αυτοδιαθέσεως των λαών έπαυσε πλέον να αποτελεί κανόνα διεθνούς πολιτικής ή ήθικου χαρακτήρος. Έφαρμοσθείσα τὸ πρῶτον, ὡς κανὼν ἐξαιρετικοῦ δικαίου διὰ τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε., μετετρέπη εἰς γενικὸν κανόνα διεθνῶς ἀναγνωριζόμενον. Ἐτι περισσότερον ὁ κανὼν οὗτος ἔπαυσε νὰ προβάλλεται ὡς νομικὴ ἀρχὴ ἢ ἀξίωμα.

Διὰ τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. ἐνετάχθη εἰς τὸ σύνολον τῶν κανόνων οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὸ νομικὸν καθεστῶς τῆς συγχρόνου διεθνῶς ὀργανωμένης κοινωνίας, ἡ ὁποία προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὰ ὄργανα, τὴν διαδικασίαν καὶ τὰς ἐγγυήσεις, διὰ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ δικαιώματος τούτου.

Οὕτω ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἔννομον τάξιν συμπληροῦται διὰ τῆς διεθνούς προστασίας τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαιώματος τῆς αυτοδιαθέσεως τῶν λαῶν.

Ἡ δημοκρατία εἶναι ἀδιάρητος καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν θεμελίωσιν τὸσον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν διεθνῆ κοινωνίαν.

III

Ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον δεκαετίαν ὁ Ὄργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀσχολεῖται μὲ τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τὴν προαγωγὴν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν 20 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, διατελούντων ὑπὸ κηδεμονίαν καὶ 200 ἑκατομμυρίων ἀνηκόντων εἰς 59 ἐδάφη μὴ αὐτοκυβερνώμενα. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ο.Η.Ε. εἰς σοβαρὸν ἀριθμὸν ἀποικιακῶν λαῶν ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνεξαρτησία καὶ προήχθησαν εἰς κράτη ἀνεξάρτητα καὶ ἰσότημα πρὸς ἄλλα μέρη τῆς διακρατικῆς κοινότητος (π.χ. Βιρμανία, Κεϋλάνη, Ἰνδία, Ἰνδονησία, Πακιστάν). Ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1946 μέχρι τῆς παρουσίας, ἡ σημασία τῆς αὐτοκυβερνήσεως καὶ ἀνεξαρτησίας τῶν ἀποικιακῶν λαῶν ηὔξήθη κατ' ἕκτασιν καὶ κατ' ἔντασιν.

Ἡ παρούσα Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ 1955 ἡσχολήθη, εἴτε τὸ πρῶτον εἴτε ἐν συνεχείᾳ προηγουμένων συνόδων, μὲ τὰ ζητήματα τῆς Τύνιδος, Μαρόκου, Νιγηρίας, Σομαλίας, Τόγκο, Καμερόν, Νοτιο-δυτικῆς Ἀφρικῆς, Δυτικῆς Νέας Γουϊνέας καὶ μὲ τὸ ζήτημα τῆς Κύπρου.

Εἰς ὅλας τὰς ἄνω περιπτώσεις, ὡς καὶ εἰς τὸ παρελθόν, τὰ ἐνδιαφερόμενα ἀποικιακὰ κράτη προέβαλλον τοὺς ἰδίους περίπου νομικοὺς ἰσχυρισμούς, διὰ ν' ἀποκρούσουν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ Χάρτου, περὶ προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαιώματος τῆς αυτοδιαθέσεως.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο κρίνομεν χρήσιμον ὅπως ἐρευνηθῇ τὸ βάσιμον τῶν προβαλλομένων ἐκάστοτε νομικῶν ἐπιχειρημάτων κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὑποδούλων λαῶν καὶ ἰδιαιτέρως ὡς ταῦτα προεβλήθησαν ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος.

1. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαιώματος τῆς αυτοδιαθέσεως συνεπάγεται τὴν διάλυσιν τῶν κρατῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο γίνεται ἡθελημένη σύγκυσις μεταξὺ τῆς ἐν-

νοίας τῆς μειονότητας καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως ἀναγνωρίζεται εἰς τὰς συμπαγεῖς ἐθνικὰς πλειοψηφίας, αἱ ὁποῖαι ζοῦν ἐντὸς τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν ἐδάφους, ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τὰς μειονότητας πάσης φύσεως, τὸ Διεθνὲς Δίκαιον καὶ ἡ διεθνῆς πρακτικὴ ἀναγνωρίζουν εἴτε εἰδικὸν καθεστῶς προστασίας, εἴτε τὸν σεβασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ διεθνούς δικαίου. Ἐξ ἄλλου εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ Χάρτης τοῦ Ο.Η.Ε. ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως εἰς τοὺς ὑπὸ ἀποικιακὸν καθεστῶς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἀκόμη ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν, καὶ ὄχι εἰς τὰς μειονότητας, αἱ ὁποῖαι ζῶσαι ἐντὸς τῶν κόλπων ἄλλης συμπαγοῦς ἐθνότητος, ἀποτελοῦσης τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν τοῦ κράτους, ἐξομοιοῦνται ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα πρὸς τοὺς ἄλλους κατοίκους καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἀναγνωρίζονται ὑπὲρ αὐτῶν εἰδικὰ δικαιώματα ὑπερβαίνοντα τὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν.

Θέμα μειονότητος πρὸς αὐτοδιάθεσιν δὲν δύναται νὰ τεθῆ παρὰ εἰς δύο περιπτώσεις : α) Ἐὰν ὁ πολιτειακὸς ὀργανισμὸς δὲν ἔχει διαμορφωθῆ ὀριστικῶς, ἡ δὲ ἐνότης αὐτοῦ ἀποδεικνύεται προσωρινῆ καὶ ἐπισφαλῆς, καὶ β) ἐὰν συνεπέα εἴτε διεθνούς συγκρούσεως, εἴτε ἐσωτερικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ πολιτειακὸς ὀργανισμὸς ἀπώλεσε τὴν συνοχὴν καὶ τὴν ἐνιαίαν διακυβέρνησιν τοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο περιπτώσεων τὸ δικαίωμα τοῦ αὐθορμήτου ἀποχωρισμοῦ, βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως, δὲν προβλέπεται ὑπὸ τῶν ἰσχυόντων κανόνων τοῦ Διεθνούς Δικαίου.

2. Ὅσακις ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως ὀδηγεῖ οὐχὶ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν μεταφορὰν ἐνὸς ἐδάφους ἀπὸ μιᾶς κυριαρχίας εἰς τὴν ἄλλην, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τοῦτο δὲν τυγχάνει ἐφαρμογῆς.

Τὸ ἐπιχείρημά τοῦτο, διαψευδόμενον ἄλλωστε ὑπὸ τῆς διεθνούς πρακτικῆς, οὐδόλως εὐσταθεῖ, καθ' ὅσον ἡ ἀναγνώρισις καὶ μόνον τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον λαὸν νὰ ἐκλέξῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς ἀρεσκείας του, καθὼς καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸ περιβάλλον τῆς ἐθνικῆς του ζωῆς. Συνεπῶς παραμένει ἐλεύθερος, εἴτε νὰ σχηματίσῃ τὴν ἀνεξάρτητον κράτος, εἴτε ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἄλλα κράτη νὰ συμπτύξῃ νέον κράτος ἐνιαῖον ἢ ὁμόσπονδον, εἴτε, τέλος νὰ ἐνσωματωθῆ εἰς προὔπάρχον κράτος. Καὶ τοῦτο ὑπὸ τὴν αἴρεσιν ὅπως ἐκδηλωθῆ ἐλευθέρως καὶ οὐσιαστικῶς ἡ βούλησις αὐτοῦ.

Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως δὲν δύναται ν' ἀναγνωρίζεται πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον σχηματισμοῦ κράτους ἀνεξαρτήτου, διότι τότε παύει νὰ εἶναι «αὐτοδιάθεσις», ὅπως δὲν δύναται ν' ἀμφισβητηθῆ τοῦτο εἰς ἥδη ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον κράτος, ἐφ' ὅσον ὁ λαὸς αὐτοῦ ἀποφασίσῃ ἄλλως (ἀντιθέτως ἡ Αὐστρία εἰς τὴν Συνθήκην τῶν Βερσαλλιών).

Ἡ αὐτοδιάθεσις ἀναγνωρίζεται πλήρης καὶ γενικῆ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς. Τὴν ἀποψιν ταύτην υἱοθέτη-

σεν ἐξ ἄλλου ἢ Γενική Συνέλευσις τοῦ Ο.Η.Ε. εἰς τὴν ὡς ἄνω ἀναφερθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ 1953.

3. Ἡ ἔνστασις περὶ ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ἐνδιαφερομένου κράτους, ὡς θέματος ἀναγομένου εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν (ἄρ. 2 παρ. 7 τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε.), προεβλήθη πάντοτε, δασακίς ἤλθε πρὸς συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ Ο.Η.Ε. θέμα αὐτοδιαθέσεως. «Οὐδεμία διάταξις, λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο, θὰ παρέχη τὸ δικαίωμα εἰς τὰ ἠνωμένα Ἔθνη νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς ζητήματα ἀνήκοντα οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν δικαιοδοσίαν οἰουδήποτε κράτους ἢ θὰ ὑποχρεοῖ τὰ μέλη νὰ ὑποβάλωσι παρόμοια ζητήματα πρὸς διακανονισμόν κατὰ τὸν παρόντα Χάρτην».

Οὐδέποτε ὅμως ἡ ἀποψις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ, ἢ δὲ διεθνῆς πρακτικῆ παγίως ἀπεδέχθη τὴν ἀρχὴν ὅτι διὰ τὰ ζητήματα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν ὑπὸ ἀποικιακῶν καθεστῶς λαῶν, τὰ ὄργανα τοῦ Ο.Η.Ε. κέκτηνται πλήρη ἀρμοδιότητα, πηγάζουσαν ἀπὸ τὸν Χάρτην.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι πᾶσα σχέσις, φύσεως ἐσωτερικῆς, δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς θέμα διεθνοῦς ἐρεύνης καὶ συνεπῶς ἀρμοδιότητος τῶν διεθνῶν ὀργάνων, ἐφ' ὅσον ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον διεθνῶν συνομιλιῶν ἢ διεθνοῦς συμφωνίας, ὡς ἐπίσης ἐὰν συγκατετέθη πρὸς τοῦτο τὸ ἐνδιαφερόμενον κράτος.

Οἱ κανόνες τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου δὲν παρουσιάζουν ἴδιαν φύσιν, διάφορον πρὸς τοὺς ἄλλους κανόνας τοῦ δικαίου. Πᾶσα σχέσις δύναται νὰ μεταπηδήσῃ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν εἰς τὸ διεθνὲς περιβάλλον καὶ συνεπῶς νὰ ρυθμισθῇ ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἐφ' ὅσον ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον διεθνοῦς συμφωνίας.

Πέραν τούτου ἡ ἀποκλειστικὴ ἐσωτερικὴ ἀρμοδιότης παύει ὑφισταμένη ἀφ' ἧς στιγμῆς αἱ πράξεις καὶ τὰ γεγονότα συνεπάγονται διεθνεῖς συνεπείας, ἰδιαιτέρως εἰς βᾶρος ξένων κρατῶν καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν (π.χ. ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἐπαναστατῶν ὡς ἐμπολέμων).

Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Ο.Η.Ε. ἡ ἐσωτερικὴ ἀρμοδιότης ἐνὸς κράτους - μέλους παύει ὑφισταμένη ἀφ' ἧς ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις ἀπειλεῖ τὰς διεθνεῖς σχέσεις καὶ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης. Ἀκόμη καὶ ἡ ὑπαρξίς ἐνδεχομένης ἀπειλῆς δικαιολογεῖ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ο.Η.Ε. εἰς ζητήματα ἀναγόμενα κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν δικαιοδοσίαν ἐνὸς κράτους - μέλους.

Ὁ Χάρτης προβλέπει τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν αὐτοδιάθεσιν. Ἡ ἀναφορὰ καὶ μόνον τοῦ κειμένου τοῦ Χάρτου εἰς τὰς ἐννοίας ταύτας συνεπάγεται αὐτομάτως περιορισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς ἀρμοδιότητος πρὸς ὄφελος τῆς διεθνοῦς κοινότητος καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, καθ' ὃ μέρος αἱ ἀνωτέρω ἐννοιαὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἐρεύνης, ἐρμηνείας καὶ ἐφαρμογῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ ἁρθρου 2 παρ. 7 δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἐφ' ὅσον εἰδικὴ διάταξις, ὡς τῶν ἁρθρῶν 1 καὶ 55, περὶ αὐτοδιαθέσεως ὀρίζει ἄλλως καὶ τοῦτο βάσει τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου.

Ειδικώτερον, διὰ τούς ὑπὸ ἀποικιακὸν καθεστῶς λαούς — ὡς π.χ. ἡ Κύπρος — δύναται νὰ παρατηρηθῆ ὅτι, πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων, οὐδέποτε τὰ ἀποικιακὰ ἐδάφη ἐξομοιοῦνται, ὑπὸ τῆς ἀσκούσης τὴν ἐξουσίαν πολιτείας, πρὸς τὰ ἔθνικὰ αὐτῆς ἐδάφη καὶ πρὸς τὸ πολιτειακὸν αὐτῆς καθεστῶς. Ἡ θεωρία καὶ ἡ διεθνῆς πρακτικὴ, παγίως διαχωρίζουν τὰ ὑπὸ ἀποικιακὸν καθεστῶς ἐδάφη ἀπὸ τὰ ἔθνικὰ τοιαῦτα, ὡς πρὸς τὴν νομικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Τέλος ὁ Χάρτης τοῦ Ο.Η.Ε. περιέχει δύο εἰδικὰ κεφάλαια, XI καὶ XII, ἀναφερόμενα εἰς τούς λαούς τῶν μὴ αὐτοκυβερνωμένων ἐδαφῶν καὶ τῶν ὑπὸ κηδεμονίαν διατελούντων, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται εἰδικὸν καθεστῶς προστασίας. Ὡς ἐκ τούτου πάντα τὰ εἰς τούς λαούς αὐτοὺς ἀναγόμενα ζητήματα ρητῶς ἀναγνωρίζονται διὰ τοῦ Χάρτου ὡς ζητήματα διεθνοῦς ἐνδιαφέροντος, ἀποκλειομένης οὕτω τῆς ἐσωτερικῆς δικαιοδοσίας τῶν κρατῶν.

Ἡ ἀρμοδιότης ὅθεν τοῦ Ο.Η.Ε. δὲν δύναται νομικῶς ν' ἀμφισβητηθῆ, ἡ δὲ διεθνῆς πρακτικὴ ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀντίληψιν ταύτην.

4. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως συνεπάγεται ἀναθεώρησιν τῶν συμβάσεων καὶ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἱερότητος τῶν συνθηκῶν, διακηρυχθείσης καὶ ὑπὸ τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε.

Τὸ ζήτημα τῆς χρονικῆς ἰσχύος τῶν συμβάσεων ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τῆς θεωρίας καὶ τῆς διεθνοῦς πρακτικῆς. Γενικὴ ὑπάρχει συμφωνία ὅτι «τὰ πάντα ρεῖ» καὶ συνεπῶς αἱ διεθνεῖς συνθηκαὶ δὲν εἶναι διηνεκοῦς διαρκείας. Διὰ τοῦτο προβλέπονται εἰδικοί τρόποι καταγγελίας καὶ εἰδικὴ διαδικασία ἀναθεωρήσεως αὐτῶν.

Οἱ κανόνες τοῦ δικαίου ἀντικατοπτρίζουν τὴν ἐκάστοτε πραγματικότητα, ὀφείλουν δὲ νὰ ἀναπροσαρμῶζονται πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Ἡ ἀσυμφωνία μεταξὺ νομικοῦ καθεστῶτος καὶ πραγματικῆς καταστάσεως ἀποβαίνει εἰς βᾶρος τῆς προόδου τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καὶ ὀδηγεῖ εἰς τὴν βίαιαν καὶ ἔκνομον μεταβολὴν τῶν κανόνων, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μὲν διὰ τῶν ἐπαναστάσεων, εἰς τὸ Διεθνὲς δὲ Δίκαιον διὰ τοῦ πολέμου.

Ἀνάγκη ὅθεν κοινωνικὴ συνηγορεῖ κατὰ τῆς διαρκείας εἰς τὸ διηνεκὲς τῶν συνθηκῶν. Πᾶσα ὁμως μονομερῆς καταγγελία ἀποδεικνυομένη ἀδικαιολόγητος, ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν δημιουργίαν τῆς διεθνοῦς εὐθύνης, εἰς βᾶρος τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον αὐτοβούλως καὶ ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἀπαλλάσσεται διὰ μονομεροῦς πρωτοβουλίας τῶν συμβατικῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων, ἐνῶ συγχρόνως νομιμοποιεῖ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ο.Η.Ε., ἐφ' ὅσον διὰ τῆς καταγγελίας διακυβεύεται ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις καὶ αἱ μεταξὺ τῶν μελῶν φιλικαὶ σχέσεις, καὶ ἀπειλεῖται ἡ εἰρήνη.

Ἐπι πλεον τὸ ἄρθρον 103 τοῦ Χάρτου διακηρύσσει ὅτι «ἐν περιπτώσει συγκρούσεως τῶν κατὰ τὸν παρόντα Χάρτην ὑποχρεώσεων τῶν μελῶν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν ἐξ οἰασδήποτε ἄλλης διεθνοῦς συμφωνίας, ἔχουν ὑπεροχὴν αἱ κατὰ τὸν παρόντα Χάρτην ὑποχρεώσεις αὐτῶν».

Συνεπώς αναγνωρίζεται ἡ ὑπεροχὴ τῶν διατάξεων τοῦ Χάρτου ἔναντι πάσης ἄλλης συνθήκης προγενεστέρας ἢ μεταγενεστέρας.

Ὁ Χάρτης περιλαμβάνει τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως. Πᾶσα συνθήκη, ἢ ὅποια ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀντιβαίνει εἰς τὴν διάταξιν ταύτην, εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν Χάρτην καὶ συνεπώς ἀτονεῖ. Τὰ κράτη τὰ ὅποια ἔχουν τὴν εὐθύνην τῆς διακυβερνήσεως ξένων λαῶν, ἀνέλαβον συμβατικῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὀδηγήσουν τοὺς λαοὺς αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ τοῦτο παρὰ πᾶσαν ἀντιθετον προγενεστέραν συνθήκην.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος, ἐπιμόνως ἐγένετο ἐπίκλησις τῆς ἰσχύος τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ τῆς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίσεως τῆς βρεταννικῆς ἐπὶ τῆς νήσου κυριαρχίας.

Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη σύμβασις δὲν δύναται νὰ προβληθῇ διὰ τὴν ματαίωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Χάρτου ἀνεγνωρισμένων δικαιωμάτων, διότι τούτο ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 103.

Πλὴν τούτου ὅμως διὰ τοῦ ἄρθρου 16 τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἡ Τουρκία παραιτεῖται ὀριστικῶς τῆς κυριαρχίας της, ἐφ' ὅλων τῶν ἐδαφῶν καὶ νήσων πέραν τῶν ὑπὸ τῆς συνθήκης καθοριζομένων συνόρων, ἢ τύχη τῶν ὁποίων ἀνατίθεται διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον εἰς τοὺς «ἐνδιαφερομένους» ἄνευ δικαιώματος συμμετοχῆς τῆς Τουρκίας. «Ἡ Τουρκία—λέγει τὸ ἄρθρον—δηλοῖ ὅτι παραιτεῖται παντὸς τίτλου καὶ δικαιώματος οἰσσήποτε φύσεως ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν ἢ σχετικῶς πρὸς τὰ ἐδάφη, ἅτινα κεῖνται πέραν τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς παρούσης συνθήκης ὀρίων, ὡς καὶ τῶν νήσων ... τῆς τύχης τῶν ἐδαφῶν τούτων κανονισθεῖσης ἢ κανονισθησομένης μεταξὺ τῶν *ἐνδιαφερομένων μερῶν*». Τὴν διάταξιν ταύτην συνοδεύει δὴλωσις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Τουρκικῆς Ἀντιπροσωπείας, «ἡ κυβέρνησίς μου—ἐτόνισε— δὲν ἐγείρει ἀξιώσεις ἐπὶ ἐδαφῶν τῆς πρώην Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἅτινα παρέμειναν ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Τουρκίας. Πιστὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, τὴν διακηρυχθεῖσαν ὡσαύτως ὑπὸ τῶν Μεγάλων Συμμάχων Δυνάμεων, ἡ Τουρκικὴ ἀντιπροσωπεῖα θεωρεῖ καθήκον της νὰ δηλώσῃ ὅτι ἡ Μεσοποταμία, ἡ Χετζάζη, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Συρία, καθὼς καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐδάφη, ἅτινα παρέμειναν ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Τουρκίας, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξουν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ τὸ ἀρμόζον εἰς αὐτὰ εἶδος διοικήσεως».

Ἐκ τῶν κειμένων τούτων, προκύπτει ὅτι: 1) ἡ Τουρκία παρητήθη καὶ ἀπώλεσε πᾶν δικαίωμα καὶ γνώμην ἀκόμη ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ἐδαφῶν καὶ νήσων, ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς Κύπρου, 2) ὁ μελλοντικὸς διακανονισμὸς ἀνατίθεται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀποφαστικὴν γνώμην ἔχουν οἱ λαοί, καὶ 3) μόνον ἡ Κύπρος δικαιούται ν' ἀναμένῃ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ κληθῇ ὁ λαὸς αὐτῆς ν' ἀποφανθῇ ὀριστικῶς περὶ τῆς τύχης του.

Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης εἰς τὸ ἄρθρον 20 λέγει: «Ἡ Τουρκία ἀναγνωρίζει διὰ τῆς παρούσης συνθήκης τὴν προσάρτησιν τῆς Κύπρου, τὴν διακηρυχθεῖσαν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας τὴν 5 Δεκεμβρίου 1914». Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς κυριαρχίας ἐγένετο ἐρήμην τοῦ ἐνδιαφερομέ-

του λαού. Ἀπὸ τῆς ἰσχύος ὅμως τοῦ Χάρτου, οἱ ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν λαοὶ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν αὐτοδιάθεσιν καὶ συνεπῶς ἡ γνώμη αὐτῶν ἀποτελεῖ οὐσιώδες στοιχεῖον τῆς ρυθμίσεως τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν τύχης.

Ἐπὶ πλέον ἡ ἀναγνώρισις τῆς Βρεταννικῆς κυριαρχίας διὰ τοῦ ἄρθρου 20 ἀποτελεῖ διμερῆ σύμβασιν, μὴ δεσμεύουσαν τοὺς τρίτους, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τὸν κυπριακὸν λαόν. Ἡ ὑπογραφή τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὴν ἔννοιαν γνωστοποιήσεως τῆς μεταξὺ Μ. Βρεταννίας καὶ Τουρκίας συμφωνίας.

Εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης ὑπάρχουν δύο κατηγορίαι συμβαλλόμενων, οἱ σύμμαχοι καὶ συνησπισμένοι Δυνάμεις καὶ τὸ πρῶν ἔθρικόν κράτος. Οὕτω, ἄλλαι μὲν διατάξεις τῆς συνθήκης ἔχουν χαρακτηρὰ πολυμελοῦς συμφωνίας, ὡς π.χ. τὸ ἄρθρον 16, ἄλλαι δὲ διμερῆ, ὡς π.χ. τὸ ἄρθρον 20, τοῦ ὁποίου ἡ διατύπωσις οὐδεμίαν παρερμηνεῖαν ἐπιτρέπει.

Διὰ τοῦ αἰτήματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, οὐδὲως τίθεται ζήτημα ἀναθεωρήσεως τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης, ἂν καὶ τοῦτο θὰ ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν ἰσχύουσαν σήμερον νομιμότητα. Ἀντιθέτως ἡ ἐπίκλησις τοῦ ἄρθρου 16 ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 55 τοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων ἀμφοτέρων τῶν ἀνωτέρω συμβάσεων.

Τὸ μόνον, τὸ ἐκ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης προκύπτον συμπέρασμα, εἶναι ἡ παραίτησις, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος, τῆς Τουρκίας ἀπὸ τοῦ πρῶν αὐτῆς δικαιώματος ἐπὶ τῆς Νήσου καὶ ἡ ἀνάθεσις εἰς τοὺς «ἐνδιαφερομένους», πλὴν τῆς Τουρκίας, τοῦ διακανονισμοῦ τῆς τύχης τῆς Νήσου, βάσει τῆς ἰσχυοῦσης σήμερον ἀρχῆς, ἣτοι τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως.

Συνεπῶς, ἡ καθ' ὁιονδήποτε τρόπον ἀνάμιξις τῆς Τουρκίας, οὐδὲως νομιμοποιεῖται καὶ τοῦτο εἶναι τὸ θετικὸν συμπέρασμα τῆς ἐπικλήσεως τῶν διατάξεων τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης.

Ἡ ἀναγνώρισις ἑνὸς δικαιώματος εἶναι διάφορον πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς αὐτό. Τοῦτο εἶναι ἀληθές δι' ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ δικαίου, ἰδιαιτέρως ὅμως διὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον τὸ ὁποῖον καλεῖται νὰ ρυθμίση σχέσεις κοινωνίας, τῆς ὁποίας ἡ ἐνότης παραμένει ἀκόμη ρευστὴ καὶ ἡ ὀργάνωσις αὐτῆς εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς μεταβατικὸν στάδιον, ἐνδιάμεσον μεταξὺ τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς πλήρους αὐτῆς ὀργανώσεως. Ἡ ἔλλειψις εἰδικῆς κυρώσεως ὡς καὶ ἡ παραβίασις ἑνὸς δικαιώματος οὐδὲως μειώνει τὴν νομικὴν αὐτοῦ ἰσχύν. Ἡ ἔλλειψις κυρώσεως καθιστᾷ δυσχερῆ τὸν σεβασμὸν τοῦ κανόνος, οὐδὲως ὅμως ἐπηρεάζει τὴν ἰσχύν αὐτοῦ, καθόσον ἡ θεμελίωσις τῶν κανόνων τοῦ δικαίου ἐδράζεται ἐπὶ τῆς νομικῆς συνειδήσεως τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας καλεῖται νὰ ρυθμίση τὰς σχέσεις, ἡ δὲ παραβίασις αὐτοῦ προκαλεῖ κοινωνικὴν ἀνωμαλίαν ἢ ὁποία βλάπτει τὸ κοινωνικὸν σύνολον καὶ σχηματίζει ρωγμὴν εἰς τὸ νομικὸν καθεστῶς.

Ἡ ἐπίμονος καὶ συνεχὴς ἄρνησις τῆς ἀναγνώρισεως ἑνὸς νομοθετημένου δικαιώματος προκαλεῖ ἀντίδρασιν, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εἴτε εἰς ἐνέργειαν τῶν προσώπων ἢ ὁμάδος ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀνεγνώρισθη τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἴτε εἰς τὴν ἀντίδρασιν τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ συνόλου. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁ κάτοχος τοῦ δικαιώματος δικαιούται νὰ χρησιμοποιοῦσιν πᾶν εἰς τὴν διάθεσίν του μέσον διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δικαιώματός του, συνεπῶς καὶ διὰ τὴν προάσπισιν τῆς νομιμότητος.

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ καθολικὴ ἀντίδρασις καθιστᾷ σεβαστὸν καὶ κυρῶνει τὸν κανόνα.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ σεβασθῇ ἀντισυμβατικὸν νόμον, ἡ δὲ προάσπισις τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος ἐπαφίεται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, οἰαδήποτε δὲ παραβίασις αὐτοῦ νομιμοποιεῖ τὴν ἀνυπακοὴν καὶ δικαιώνει τὴν παθητικὴν ἀντίστασιν, ἐνίοτε μάλιστα καὶ τὴν ἐνεργητικὴν.

Εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον ἡ παραβίασις ἑνὸς κανόνος θέτει εἰς κίνησιν τὴν διαδικασίαν τῆς εὐθύνης τοῦ παραβάτου καὶ τὴν κυρωτικὴν διαδικασίαν ἐὰν καὶ καθ' ὃ μέρος προβλέπεται αὕτη. Ἡ ἔλλειψις ὅμως ὀργανώσεως ἢ καὶ ἀποτυχίας τοῦ προβλεπομένου κυρωτικοῦ συστήματος, ὁδηγεῖ εἰς ἔντασιν μεταξύ τῶν κρατῶν σχέσεων, ἀπειλεῖ τὴν εἰρήνην καὶ νομιμοποιεῖ ἐν τέλει τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν βίαν.

Ὁ Χάρτης τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν ἔταξεν ὡς πρωταρχικὸν σκοπὸν τὴν διατήρησιν τῆς διεθνούς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας. Οἱ συμβαλλόμενοι ἀνέλαβον νὰ σώσουν τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ἀπὸ τὴν μάστιγα τοῦ πολέμου καὶ νὰ διακηρύξουν τὴν πίστιν των εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ θεμελιώδη δικαιώματα αὐτοῦ, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν αὐτοδιάθεσιν του.

Δύο συνεπῶς εἶναι αἱ βάσεις τῆς συγχρόνου διεθνούς ὀργανώσεως, ἡ ἀποφυγὴ τοῦ πολέμου καὶ ἡ προστασία τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν δύο αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης.

Ἐπὶ σειρὰν αἰώνων ὁ ἄνθρωπος ἀνέμενε τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων του εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἐσωτερικῆς κοινωνίας. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην ἀφετηρίαν. Ἐπὶ 130 ἔτη ὁ ἄνθρωπος ἠγωνίσθη ἀκόμη διὰ νὰ προβληθῇ εἰς τὴν διεθνή κοινωνίαν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν διεθνή προστασίαν τῶν δικαιωμάτων του καὶ τὸ φυσικὸν ἐπακόλουθον τούτων, τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως.

Ἡ πάλη ἦτο μακρὰ καὶ σκληρὰ, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ἐνίκησε τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ προβολὴ αὐτοῦ εἰς τὸ διεθνὲς περιβάλλον ἦτο ἀντίθετος μετὰ τὴν κρατοῦσαν νομιμότητα. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἡττηθῇ σήμερον πλέον, τὴν στιγμὴν ποῦ ὁ ἀγὼν του εὐρίσκεται εἰς τὰ πλαίσια τῆς νομιμότητος ;

Ἡ ἐπικράτησις του εἰς τὸ παρελθὸν ἐπετεύχθη μετὰ ἔκνομα καὶ βίαια μέσα. Σήμερον ἡ βία γενικῶς ἔπαυσε νὰ θεωρῆται θεμιτὸν μέσον εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις παρὰ καθ' ὃ μέρος ἀποβλέπει εἰς τὸν σεβασμὸν τῆς

νομιμότητος καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, εἰδικῶς δὲ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λαῶν, εἶναι πλέον ἀγὼν ὑπὲρ τῆς νομιμότητος, ἐφ' ὅσον ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως, ὡς καὶ ἡ διαδικασία τῆς προστασίας καὶ ἐφαρμογῆς αὐτῶν, προβλέπονται ὑπὸ τῆς διεθνοῦς ἐννόμου τάξεως.

Ἡ ἄρνησις τῆς διὰ τῶν νομίμων μέσων προστασίας καὶ ἐφαρμογῆς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου νομιμοποιεῖ τὴν χρῆσιν τῆς βίας, ἡ ὁποία σήμερον καλεῖται ὄχι πλέον νὰ ἀνατρέψῃ τὸ νομικὸν καθεστῶς, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ τεθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, ὡς ἂν τοῦτο δὲν παραμένει σεβαστόν.

Τὸ δίλημμα εἶναι σαφές : Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς νομιμότητος διὰ τῆς ὁμαλῆς ὁδοῦ, ἢ προσφυγὴ εἰς τὴν βίαν προάσπισιν αὐτῆς.

Οἱ Μεγάλοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον, ἄς ἀπαντήσουν εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐρώτημα καὶ ἄς ἀναλογισθοῦν τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἀνέλαβον θέτοντες τὴν ὑπογραφήν τῶν κάτω ἀπὸ τὸν Χάρτην τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

Οἱ λαοὶ δὲν ἀνέχονται τὴν ἀδικίαν καὶ γνωρίζουν νὰ ὑπερασπίζονται τὰ δικαιώματά των των. Αὐτὸ διδάσκει ἡ Ἱστορία.

Νοέμβριος 1955